Literatura catalana

Víctor Català

Solucions · 19 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2020 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 4 (Primera part)

4. Expliqueu almenys dos aspectes de *Solitud*, de Víctor Català, que mostrin la seva relació amb l'estètica i la visió del món del Modernisme.
[2,5 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica amb un cert detall dues d'aquestes característiques **(1,25 punts per a cada una, fins al màxim de 2,5 punts)***:*

(a) Que el tema principal de la novel·la és la lluita de la protagonista per l'afirmació de la seva individualitat contra unes forces negatives, fins a la presa de consciència de la seva soledat. Que la muntanya és representada com un espai simbòlic, amb formes antropomòrfiques, en el qual es manifesten forces benèfiques i forces destructives.

(b) Que la novel·la fa ús d'elements simbòlics, alguns recurrents, que creen un sentit no explicitat. Així, entre d'altres, la imatge de sant Ponç, alhora benèfica i repulsiva (agressiva i tot); el Bram, una mena de santuari natural i essència de les forces positives de la natura; el grill que se sent al final de la novel·la, que representa la continuïtat de la vida.

(c) Que a la novel·la s'oposen el coneixement racional i el coneixement intuïtiu. El Pastor representa el coneixement intuïtiu (fins i tot màgic), al qual la Mila només accedeix al final de la novel·la, quan comprèn el seu destí en l'univers.

(d) Que el personatge del Pastor encarna la concepció modernista de l'artista: solitari, apartat dels altres, domina la realitat a través del llenguatge, i extreu de la contemplació de la natura, de manera espontània i intuïtiva, les seves creacions.

(e) Que l'autora fa un ús del llenguatge descriptiu que, a més de l'exactitud, busca la suggestió i la vehiculació de la subjectivitat de la protagonista i dels seus estats d'ànim (un efecte afavorit per l'aproximació al punt de vista de la protagonista).

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat se li pot atorgar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2,5 punts assignats.

2. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Segona part)

SEGONA PART

Desenvolupeu UN dels dos comentaris de text proposats a continuació

1. Comenteu aquest fragment del capítol XIII («El Cimalt») de *Solitud*, de Víctor Català. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) El context del fragment en l'argument de l'obra.
b) El significat de l'ascensió al Cimalt en l'itinerari vital de la Mila i la comparació amb la primera pujada a la muntanya.
c) El paper del pastor en aquest itinerari vital.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

—No em canso pas, pastor… Si sembla que tot just surto de casa! Això és com escalons, i aquest airet tan fi dona un bo per a pujar! —I, en efecte: la dona, enardida[1] com un soldat que marxa sota un pany de bandera, pujava amb bona empenta, sentint a dins del pit una escalforeta dolça de niu, que li feia més grata encara la viva frescor de l'atmosfera.

A son pas les garrigues[2] remogudes deixaven anar els didals buits de les ballarugues,[3] i els branquillons encara florits dels romanins li arrosaven[4] les faldilles, espolsant-li al damunt els crestallets de gebre[5] que els cobrien.

La dona recordà llavors la primera pujada a la muntanya, amb en Matias: aquella pujada tan trista, tan fadigosa, tan punyida[6] per pressentiments tèrbols enmig de la tranquil·litat real de sa vida d'aleshores. Quina diferència d'aquella pujada amb la d'ara, tan agradable, tan rejovenidora en plenes crueses hivernenques, en plena pobresa i malastrugança[7] matrimonial! En cosa de mesos tot s'havia enfonsat a son entorn, havia fugit d'ella tot lo alegrador i, malgrat això, ara tan sols començava ella a sentir-se animada i com segura sobre la terra, engrapada[8] fortament a quelcom que, volent o no, la mantenia a flor, sense deixar-la anar de fons amb tot lo de demés. «Oh! el que són les bones companyies!» pensava la dona mentre sos ulls amoixaven[9] novament, mes ara sense turbulències insanes, aquella esquena enfarfegada[10] que li anava tot davant.

1. *enardida:* 'envalentida'.
2. *garrigues*: 'alzines petites'.
3. *didals...de les ballarugues*: 'closques semiesfèriques de les aglans'.
4. *arrosaven:* 'mullaven de rosada'.
5. *gebre*: 'glaç'.
6. *punyida*: 'punxada, agullonada'.
7. *malastrugança*: 'mala sort'
8. *engrapada*: 'agafada'.
9. *amoixaven*: 'amanyagaven, acariciaven'.
10. *enfarfegada*: 'carregada'.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica que:

(a) El fragment, situat en el capítol XIII («El Cimalt»), es troba cap al final del nus de la novel·la. El pastor ja és a punt d'abandonar l'ermita per passar l'hivern al mas de Sant Ponç, i abans de deixar sola la Mila vol fer el darrer esforç per ensenyar-li tota la muntanya. Després d'aquest capítol i el següent («En la Creu»), que formen part de la mateixa excursió, vindrà la tragèdia amb la mort del pastor i el desenllaç que clou la novel·la. **(1 punt)**

(b) L'ascensió al Cimalt, «el nostre cimbori», com també l'anomena el pastor atribuint-li un caràcter religiós, representa per a la Mila l'assoliment del coneixement: el coneixement de l'entorn i el coneixement de si mateixa. Aquesta pujada a la muntanya en companyia del pastor és molt diferent de la primera que havia fet amb en Matias. No és una pujada feixuga com la primera, i la Mila la fa sense esforç: «—No em canso pas, pastor… Si sembla que tot just surto de casa!» L'ambient és favorable: «i aquest airet tan fi dona un bo per a pujar!» Fins i tot ella mateixa compara les dues pujades: «Quina diferència d'aquella pujada amb la d'ara.» Tot i les condicions desfavorables de la seva vida actual (les seves situacions econòmica i matrimonial han empitjorat), la pujada és agradable perquè ha canviat la companyia que la guia: «Oh! el que són les bones companyies!» **(1 punt)**

(c) *El pastor és el guia. L'ús de l'ofici per anomenar-lo, en comptes de fer servir el seu nom, Gaietà, és significatiu d'aquesta funció de guia, de conductor. També té un caràcter religiós i en certa manera diví —tal com el Modernisme sol representar la figura de l'artista. És també el mestre que ensenya les beceroles de la muntanya a la Mila i no pot deixar-la sola a l'ermita sense ensenyar-li el punt més alt de la muntanya, el Cimalt. Per a la Mila és un suport, és una bona companyia que li fa la vida agradable enmig de la desesperació del seu fracàs matrimonial, l'ajuda a superar la depressió, a superar les pors i a sentir-se segura («com segura sobre la terra»). El resultat és que la Mila idealitza el pastor i el rejoveneix imaginativament, fins al punt de veure-hi una possibilitat —de seguida frustrada— de realització sexual.* **(1 punt)**

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l'enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d'anàlisi.

3. PAU 2020 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Segona part)

2. Comenteu el fragment següent del capítol xi («Mal de muntanya») de Solitud, de Víctor Català. Tingueu en compte, especialment, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) La situació del fragment en l'argument de l'obra i en l'evolució de la protagonista (feu atenció al títol del capítol).
b) El personatge de Maties, els canvis que experimenta i la degradació de la seva relació amb la Mila..

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

I ni aquell dia ni en tots els d'aquella quinzena que en Maties passà fora de casa, va atrevir-se a reptar-lo per quedar-se a dormir a ca l'Ànima, de por que ell no se'n valgués i ho dongués per excusa de no eixir a captar. Mes, de la quinzena següent en avall, les sortides llargues de dos i fins de tres dies menudejaren tant, que la dona començà d'inquietar-se'n, trobant que era hora de tibar una mica la corda. A les primeres advertències, en Maties, sobtat, semblà desconcertar-se; després, embullant-se, com de costum, prometé vagament esmena, en mots trencats que res volien dir. «Que sí...» «que *bueno*...» «que veuràs...» «que ja miraré...» mes això fou tot, i ni el més petit canvi alterà sa nova manera d'obrar. Aleshores la Mila passà de les advertències als predicots, i seguidament d'aquests a les ordres terminants; però el resultat fou el mateix: estrellar-se tots sos esforços contra la resistència passiva que el feia amollar[1] aparentment, doblegant-se com un jonc al venir l'estup,[2] per a redreçar-se un cop passat aquest, com si tal cosa. Sortia sempre més i més dejorn[3] de casa, i al fer-li ella prometre que tornaria abans del vespre, ho prometia sense fer-la insistir, mes al vespre no tornava i sovint l'endemà tampoc; i en va era que tractés de retenir-lo amb qualsevol pretext o que volgués fer-li fer quelcom en la casa: ell se li escorria com una anguila i quan el cercava ja no el trobava enlloc. La mandra i la droperia semblava que se li haguessin fos amb la greixesa,[4] i a voltes ella li descobria lleugereses d'isard[5] i vivors picardioses de guilla[6] per a enganyar-la i fer-li perdre sa petja.[7] Prompte s'hagué de donar compte la Mila de que el canvi del seu home era més gros del que sospità al principi; que quelcom d'impensat havia pogut més que ella, que havia entrat en l'altra vida, forçant la porta closa de la indiferència bestial, un element nou que l'alterava per dintre, i que aquell element misteriós tancava en si una força que era hostil a la muller, que la rebutjava i l'apartava d'aquella vida encara més de lo que sempre ho havia estat.

La dona en sentí de la nova derrota un despit furibund de bèstia engrillonada, i a la nit, en la buidor del llit matrimonial, mossegava, bocaterrosa, la frescor humida de les coixineres.

[...] Va parlar-ne a la fi amb el pastor, d'aquell misteri, i el pastor li digué:

—M'agrada pas llei de fere mals pensaments, i d'això que vuiu dire ne tingui pas encara vera certesa, mes... vaja: que per a mi tinc que el vostre home pidola pas com vos fa vore... [...]

La Mila no digué pas res, com el pastor li encomanava, però tot son coratge defallí davant la nova prova a què era sotmès, i la seva solitud s'espesseí i congelà entorn de son ànima com pans de gleves[8] polars. Finava l'octubre, i els crepuscles, fent sempre més i més lloc a la nit, retallaven de cada cap el dia amb estisores d'ombra, empetitint-lo considerablement.

1. *amollar*: ‘estovar-se, cedir’.
2. *estup*: ‘riuada, rierada’.
3. *dejorn*: ‘d’hora’.
4. *greixesa*: ‘greix corporal’.
5. *isard*: ‘cabirol’.
6. *guilla*: ‘guineu’.
7. *petja*: ‘rastre’.
8. *pans de gleves*: ‘terrossos, massa compacta’

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l’examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si:

a) *Situa aquest fragment del capítol XI en el nus de la novel·la, quan, després de l’aplec a l’ermita —la festa de les roses—, la Mila i en Maties han quedat arruïnats. I explica que la Mila cada cop és més conscient de la ineptitud del seu marit per a tot, i a la crisi en la relació matrimonial ara s’hi afegeix la crisi econòmica: sola, incapaç de redreçar el seu marit, veient «estrellar-se tots sos esforços contra la resistència passiva», es veu abocada a la depressió.* **(1 punt)**
b) *Explica que el títol del capítol, «Mal de muntanya», s’explica pel marc temporal en què se situen la solitud i la consegüent depressió de la protagonista: la descripció poètica de l’escurçament dels dies de la tardor avançada fa de correlatiu exterior a l’estat depressiu de la Mila, també explicat amb procediments poètics.* **(0,5 punts)**
c) *Explica que, des del començament de la novel·la, Maties és vist tant per la Mila com pels altres personatges com un home gandul: s’ha engreixat des del matrimoni, fuig de la feina, i té el costum de jeure i fer-se el desentès de les tasques encomanades per la seva muller; també ha triat un ofici, ermità, que segons la Mila és per a vells o xacrosos. Aquesta actitud passiva s’estén a l’apetit sexual i és descrit com una “bèstia sense zel”.* **(0,5 punts)** *I explica que ara, a més, s’aparta de la llar i de la seva muller i, despersonalitzat, es deixa portar per l’encarnació del mal, l’Ànima. Com ell, va prenent trets d’intel·ligència animal que contrasten amb la passivitat que l’ha caracteritzat fins ara (“a voltes ella li descobria lleugereses d’isard i vivors picardioses de guilla per a enganyar-la”). Aquest canvi és per a la Mila inexplicable i poderós: “que quelcom d’impensat havia pogut més que ella”; només el pastor, amb el seu coneixement superior, és capaç d’intuir la raó de l’absència de Maties: «per a mi tinc que el vostre home pidola pas com vos fa vore.* **(0,5 punts)**
d) *Explica que la degradació de la relació amb la Mila és progressiva. Maties no la complau en cap aspecte, no pot comptar amb la seva ajuda per a res, l’arruïna, i l’enganya amb falses promeses i amb il·lusions que esdevenen decepcions, i és arrossegat cap a la influència maligna de l’Ànima; no tenint tampoc desig sexual, la Mila se sent negada, sense possibilitats de realització personal. El desconsol i la depressió són evidents a la nit: «A la nit, en la buidor del llit matrimonial, mossegava, bocaterrosa, la frescor humida de les coixineres”.* **(0,5 punts)**

Si l’examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna altra qüestió pertinent no explicitada en l’enunciat, se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s’atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives, i la capacitat d’anàlisi.

4. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1. *Solitud*, de Víctor Català
[3 punts]

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica que:

(a) La primera decepció que pateix la Mila la trobem just al començament de l'obra: el camí cap a l'ermita no és el que esperava, no va preparada per a la pujada (porta el calçat del casament, el millor que té) i l'ermita no és tan meravellosa com en Matias li havia contat: és un lloc fosc, sinistre, trist i isolat. Després venen altres decepcions: Matias esdevé company de l'Ànima, jugador i causant de la ruïna econòmica; fins i tot la decep la visió del mar des del Cimalt, i això li fa pensar que «no hi ha res cert al món. Tot són mentides, faules enganyadores». (1 punt)

(b) En Matias és l'element que causa la principal frustració de la Mila: és un gandul i sobretot un home inapetent i impotent que ella defineix com «una bèstia sense zel». En conseqüència, la Mila, en la plenitud de la joventut, és una dona frustrada sexualment, i a qui es frustra també el desig de la maternitat: d'aquí el prec que fa al Bram. Per tal de suplir aquestes frustracions, (1) s'aferra a diferents éssers, un xaiet de llet, uns gatets i sobretot en Baldiret, que representa el fill que ella hauria volgut tenir; i (2) es fixa en altres homes: l'Arnau, que representa la potència i virilitat juvenil, i a qui es veu obligada a refusar per la seva condició de dona casada, i el pastor, que esdevé la seva gran decepció: l'home que és el seu suport, el seu mestre i el seu guia esdevé «un vell, un negat» quan en descobreix l'edat. (1 punt)

(c) Les decepcions, la frustració sexual i afectiva i la frustració de la maternitat, i les ferides rebudes —especialment la mort del pastor i la violació— són el preu que ha pagat per esdevenir una dona segura de si mateixa que ha assolit el coneixement i al mateix temps una dona forta, mestressa de si mateixa. Ha passat de tenir una actitud totalment passiva en l'ascens a l'ermita guiada per en Matias a una actitud activa i conscient en el descens de la muntanya. La solitud és el preu de la llibertat: «Les filtracions de la solitud havien cristal·litzat amargament en son destí.» (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

5. PAU 2019 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu aquest fragment del capítol vii («Primavera») de *Solitud*, de Víctor Català. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):
***a*)** La situació de l'episodi en la novel·la i en l'evolució de la protagonista.
***b*)** El paral·lelisme entre la transformació de la Mila i la transformació de la natura.
***c*)** La reacció dels personatges masculins davant aquest canvi.
[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Els primers dies de maig foren una meravella; tota la muntanya, embaumada[1] de flaires,[2] resplendent de clarors, plena de cantúries d'aucells, havia perdut son aspecte feréstec[3] de mil·lenària i semblava retornar a sa jovenesa de muntanya, amb totes les dolçors de verge i totes les alegries de promesa. Cada dia, al llevar-se, la Mila hi descobria un nou embelliment, no percebut el dia abans; i descobria encara més: descobria que aquells embelliments es reflexaven en ella i que ella també, al compàs de la muntanya, feia una gran transmutació regressiva. Sos ulls, nets i clarífics,[4] mes plens de serenors malincòniques,[5] s'animaven amb sobtats llampegueigs,[6] sos llavis s'envermellien amb una intensitat fins aleshores inconeguda, sos pits prenien turgències[7] de pits de mare novella,[8] i una lleugeresa gràcil i harmònica ritmava tots sos moviments. A n'aquests canvis externs responien, en lo interior, una plenitud exaltada de sentiments i una impressionabilitat tan soma,[9] que a n'ella mateixa la desconcertaven per lo insòlits, fent-li sentir com si son ésser es multipliqués i la fes una dona nova per a cada moment de la vida. Com a les altes muntanyes llunyeres[10] del fons de la davallada, semblava que a n'ella també la tornassolés[11] tota, cos i ànima, una misteriosa llum interior. I aqueix canvi que ella sentia en si, els altres també l'hi sentien.

Un dia el pastor, abrigant-la de dalt a baix amb una mirada afectuosa, li havia advertit:

—Vaja, ermitana, digueu pas mal[12] de Sant Ponç, si seu[13] dona de bé! Ha fet amb vós com una mena de miracle. Quan vàreu vindre ací, vos se figurava[14] l'ànima contraclaror,[15] i ara doneu goig de vore;[16] seu la dona més fresca[17] i regalada[18] que haja atrapada[19] en ma vida.

1. *embaumada*: 'perfumada'.
2. *flaires*: 'olors'.
3. *feréstec*: 'esquerp, salvatge'.
4. *clarífics*: 'clars'.
5. *malincòniques*: 'malencòniques, tristes'.
6. *llampegueigs*: 'esclats de llum'.
7. *turgències*: 'plenitud, consistència, volum'.
8. *novella*: 'nova, recent'.
9. *soma*: 'superficial'.
10. *llunyeres*: 'llunyanes'.
11. *tornassolés*: 'donés reflexos de colors diferents'.
12. *digueu pas mal*: 'no digueu mal'.
13. *seu*: 'sou'.
14. *vos se figurava*: 'se us endevinava, se us podia imaginar'.
15. *contraclaror*: 'a contrallum'.
16. *vore*: 'veure'.
17. *fresca*: 'jovial, alegre'.
18. *regalada*: 'plaent, bonica'.
19. *haja atrapada*: 'hagi trobat'.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, que:

(a) *L'episodi se situa en un moment clau de la novel·la, al començament del capítol VII. Els sis primers capítols han estat una introducció a la novel·la i han narrat el procés d'adaptació de la Mila a la nova vida muntanyenca i la relació que estableix amb els altres personatges (Matias, el pastor Gaietà, l'Ànima, etc.). En aquest capítol, amb l'arribada de la primavera la muntanya es transforma i aquesta transformació es reflecteix també en la Mila. Aquest capítol precedeix el VIII, «La festa de les roses», a partir de la qual el matrimoni queda arruïnat i la Mila cau en una depressió profunda. (1 punt)*

(b) *A la primavera la Mila comença a viure en correspondència amb el ritme de la natura, de la qual se sent que forma part. Com la natura, es transforma, es rejoveneix i es descobreix a si mateixa, en una mena de despertar sexual, com una dona bella en la plenitud de la jovenesa: «descobria que aquells embelliments es reflexaven en ella i que ella també, al compàs de la muntanya, feia una gran transmutació regressiva.» Els canvis que experimenta no són només físics, sinó que afecten també la seva sensibilitat i la seva consciència: «A n'aquests canvis externs responien, en lo interior, una plenitud exaltada de sentiments i una impressionabilitat tan soma.» La Mila sent aquests canvis com una força còsmica misteriosa, compartida amb la natura (una força que no afecta en Matias, inert i indiferent com un mineral: «Com a les altes muntanyes llunyeres del fons de la davallada, semblava que a n'ella també la tornassolés tota, cos i ànima, una misteriosa llum interior.» (1 punt)*

(c) *El primer que s'adona de la transformació és el pastor, en el passatge transcrit: «Un dia el pastor, abrigant-la de dalt a baix amb una mirada afectuosa», és a dir, amb una actitud paternal. El pastor atribueix el canvi a un miracle del sant, que per a ell representa l'essència de la muntanya: «digueu pas mal de sant Ponç, si seu dona de bé! Ha fet amb vós com una mena de miracle.» En el mateix capítol, l'Arnau i l'Ànima també s'adonen del canvi; la mirada d'Arnau és admirativa, plena de desig, i la de l'Ànima descobreix l'apetència sexual, animal, del personatge. L'únic que no s'immuta és en Matias, que ella defineix, més endavant en el mateix capítol, com una bèstia sense zel. (1 punt)*

Si l'examinand desenvolupa de manera correcta i coherent alguna qüestió no explicitada estrictament en els enunciats, però que hi és tanmateix pertinent se li pot atorgar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació no pot sobrepassar els 3 punts assignats al contingut. Els altres 2 punts s'atorgaran segons la capacitat de presentar, estructurar i redactar el comentari, la claredat i la coherència expositives i la capacitat d'anàlisi.

6. PAU 2019 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2. Descriviu quatre característiques de *Solitud*, de Víctor Català, que permetin definir-la com a novel·la modernista.
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica quatre d'aquestes característiques (0,5 punts per a cada una, fins al màxim de 2 punts):

(a) Que el tema principal de la novel·la és la lluita de la protagonista per l'afirmació de la seva individualitat contra unes forces negatives, fins a la presa de consciència de la seva soledat. Que la muntanya és representada com un espai simbòlic, amb formes antropomòrfiques, en el qual es manifesten forces benèfiques i forces destructives.
(b) Que la novel·la fa ús d'elements simbòlics, alguns recurrents, que creen un sentit no explicitat. Així, entre d'altres, la imatge de sant Ponç, alhora benèfica i repulsiva (agressiva i tot); el Bram, una mena de santuari natural i essència de les forces positives de la natura; el grill que se sent al final de la novel·la, que representa la continuïtat de la vida.
(c) Que a la novel·la s'oposen el coneixement racional i el coneixement intuïtiu. El Pastor representa el coneixement intuïtiu (fins i tot màgic), al qual la Mila només accedeix al final de la novel·la, quan comprèn el seu destí en l'univers.
(d) Que el personatge del Pastor encarna la concepció modernista de l'artista: solitari, apartat dels altres, domina la realitat a través del llenguatge, i extreu de la contemplació de la natura, de manera espontània i intuïtiva, les seves creacions.
(e) Que l'autora fa un ús del llenguatge descriptiu que, a més de l'exactitud, busca la suggestió i la vehiculació de la subjectivitat de la protagonista i dels seus estats d'ànim (un efecte afavorit per l'aproximació al punt de vista de la protagonista).

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

7. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

3. Comenteu aquest fragment del capítol IV («Neteja») de *Solitud*, de Víctor Català. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) La situació del capítol en la novel·la.

b) El significat simbòlic de la neteja en el procés d'adaptació de la protagonista.

c) L'aparició de l'Ànima i la caracterització d'aquest personatge.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Però així que escombres i esteranyinadors començaren a regnar-hi, en aquella capella, s'hauria dit que la muntanya s'esfondrava. Els sants tremolaven en llurs altars, les rates fugien esparverades de tots cantons, queien trossos de motllures corcades, es migpartien cames i braços de cera… I enmig de l'enrenou i de les espesses nuvolades de pols ofegadora, es veia a la Mila moure's i bracejar ardidament, resseguint-ho tot i no perdonant racó ni forat. La febre de la neteja l'havia presa tan follament, que sentia una excitació voluptuosa, entregant-se de ple a n'aquell gran tragí revolucionari.

I vet aquí que una tarda que s'estava enfilada en un relleix d'altar, per damunt de l'ara, rautant la cera que tenia entre dit i dit un angeló que feia de candeler, reparant de cop que minvava la claror, entrevirà el cap i vegé un home aturat en la llinda de la capella.

De pressa i una mica confosa baixà de l'altar, procurant que no se li vegessin gaire les cames. Estava roja i agitadota; els ulls, nets i cristal·lins, li relluïen sota les pestanyes blanques de pols, i el mocador vermell que s'havia lligat al cap per a amagar-se el cabell li donava un aire de bordegassot entremaliat.

L'home es quedà mirant-se-la, com sorprès.

Era un pagès de mig temps, mal girbat, amb un gec pansit de vellut blau i unes calces de pana groga estripades i cenyides al cos per una cordilla d'espart. Anava espitregat i descalç, i de la barretina posada sense gira, amb la pontorra enrere, entre clatell i orella n'eixia un bordó ossós de color d'oli i una margera de celles que amagaven una enclotada, en qual fons s'hi removien inquietament, com dos insectes enmig de brossa, dos ullots petits, petits, de no se sabia quin color.

—Bones tardes —li digué la Mila.

Però l'home, suspès i mirant-la fixament de les fondàries de sota les celles, no li tornà contesta.

La Mila sentí que s'enrojolava més enfront la mirada desconeguda, i somrigué compromesa. Aleshores l'home, com revenint-se, desvià les ninetes amagades i es posà a riure també.

—Hu, hu, hu…! Bones tardes...

Tenia la veu ronca i reia d'una manera estrafeta, aclucant els ulls i enrutllant el llavi de dalt cap endins. Al fer-ho, ensenyava les dents i geniva superiors, i la Mila reparà de seguida que les dents eren blanques i lluents com botonets de pedra, i les genives rogenques, d'un color semblant al de xocolata.

[...]

La Mila vegé aleshores el front més estrany que hagués vist en sa vida: un front que no pareixia de persona. Llargarut a tall de pera, tenia el frontal i parietals rebaixats com per virtut d'una violent estreta circular, i el sobrecell tan reeixit, que de pols a pols li feia com una cornisa volada: el bordó aquell ossós que sortia de la barretina.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica:
(a) Que aquest capítol se situa just després que, en els tres capítols anteriors, s'ha narrat el camí dificultós de Mila i Maties fins a l'ermita, i les impressions negatives que en rep a l'arribada, de nit, i el primer contacte amb l'entorn, l'endemà al matí. I que aquests tres capítols han servit per presentar directament o indirectament els principals personatges: Maties, el Pastor, Baldiret i l'Ànima. (0,5 punts)
(b) Que l'episodi de la neteja representa la voluntat de la Mila d'apropiar-se del seu nou entorn, dominar-lo i imposar-hi el seu ordre personal, i que la neteja de la capella és especialment simbòlica; és l'espai de sant Ponç, que Mila converteix en un cosmos ordenat, on, intentant vèncer el desànim i la frustració inicials, intentarà de trobar el seu lloc, un sentit a l'existència i un projecte de futur. (1 punt)
(c) Que la sobtada aparició de l'Ànima enmig d'aquesta operació prefigura el desenllaç de la novel·la i crea el contrapès a la influència benèfica del Pastor i a la necessitat de satisfacció del desig sexual i maternal de la Mila. En el passatge, la Mila es protegeix instintivament («baixà de l'altar, procurant que no se li vegessin gaire les cames») de la mirada del nouvingut. (0,5 punts)
(d) Que de la descripció del personatge en destaca la caracterització, mitjançant el recurs de l'animalització, més bestial que humana: és pràcticament incapaç d'articular mots i només emet sons inarticulats (aquell «hu, hu, hu» de salvatgina), i té un físic estrafet que fa pensar més en un animal que en un home: ulls que recorden un insecte, dents feridores, genives voraces, i «un front que no pareixia de persona». (1 punt)

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

8. PAU 2018 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció B)

3. Comenteu aquest fragment del capítol XII («Vida enrere») de *Solitud*, de Víctor Català. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

—La situació de l'episodi en la novel·la i en l'evolució de la protagonista.

—La funció del pastor per a la protagonista.

—La relació del pastor amb la natura i la creació artística.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Un dia, quan ell acabava de parlar, ella, mirant-se'l amb mirada rendida d'enamorada i resumint en quatre mots totes ses admiracions, li preguntà:

—¿Com vos ho feu, pastor, per a saber tantes coses?

El pastor somrigué senzillament.

—Jo no fai res per a sebre res, ermitana.

—Doncs, qui vos les ha ensenyades, totes aquestes rondalles?

El pastor es tirà el pelut enrere, i la pal·lidesa de son front, prenyat de pensaments, semblà fer una mena de resplendor.

—Unes, les més petites —respongué amb lentitud—, me les contaren els avis de Sant Ponç; les atres… Nostro Senyor...

I com vegés que la dona seguia mirant-lo sense pestanyejar, aclarí la misteriosa resposta:

—Con vegi un paratge nou de la muntanya, m'assegui tot solic i me'l miri bé una bella estona; i mirant-me'l, senti una escalfor en la boca del cor, i de mica en mica aqueia escalfor me se'm pugi en amunt com una fumera, i m'ompli el cap i me fa rumiar, rumiar… I com si una veu me les anés dient, me venen totes les coses que hi deuen havere passades en aqueis paratges… I per això jo digui que me les conti Nostro Senyor, perquè, digueu: pot éssere atra que la veu de Nostro Senyor aquesta que un hom se senti ací dedins con rumia?

I en els ulls serens del creador hi resplendí la fermesa d'una santa convicció, enterament innocent de presumpcions, mentre la Mila sentia que, davant l'altesa de l'elet*, ella s'humiliava fins a la pols de la terra.

elet: 'elegit'

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir si explica:
(a) Que l'episodi se situa en un moment important de la novel·la: el capítol XII narra la recuperació de la Mila després de patir una depressió (XI, «Mal de muntanya»), i precedeix el capítol revelador de l'ascensió al Cimalt (XIII), en el qual coincideixen el coneixement de la muntanya i el desengany pel que fa a l'edat del pastor —i, per tant, el desengany de les expectatives i les fantasies de la Mila. I que el capítol està ocupat sobretot per la progressiva confiança de la Mila en la natura i per una de les rondalles del pastor. (1 punt)
(b) Que el pastor, apel·latiu amb el qual se l'anomena al llarg del relat (en realitat, es diu Gaietà), té per a la Mila un valor protector, guiador i de conseller. Que és presentat com un savi, coneixedor dels secrets de la natura i que, com un mestre, els descobreix a la Mila («Com us ho feu, pastor, per saber tantes coses?»); i que això en fa objecte d'atracció de la Mila («mirada rendida d'enamorada», «totes ses admiracions»). (1 punt)
(c) Que la relació amb la natura que s'explica en aquest fragment correspon a la concepció modernista de l'artista: l'individu capaç de sotmetre la natura i transformar-la gràcies a l'art, en aquest cas les rondalles, que interpreten de manera artística, irracional, els misteris naturals. I, més concretament, que la concepció expressada pel pastor recorda la teoria de la paraula viva de Joan Maragall: la contemplació de la natura fa néixer espontàniament la paraula creadora: «mirant-me'l, senti una escalfor en la boca del cor, i de mica en mica aqueia escalfor me se'm pugi en amunt com una fumera, i m'ompli el cap i me fa rumiar, rumiar». Es valorarà positivament que noti que el pastor és qualificat de «creador» i «elet» ('elegit'), i les referències al seu «front prenyat de pensaments» que emet «una mena de resplendor». (1 punt)

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

9. PAU 2018 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1. La protagonista de *Solitud*, de Víctor Català, viu un conflicte entre el desig i la frustració. Expliqueu aquest conflicte vital en relació amb els personatges masculins de la novel·la. Podeu tenir en compte el valor simbòlic d'alguns elements com ara la imatge de sant Ponç o el prec al Bram.
   [3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:
(a) Que la protagonista, la Mila, és una dona jove de la plana, òrfena i ingènua, que acompanya el seu marit a la muntanya per fer-se càrrec d'una ermita; i que en aquesta nova vida, es fa explícit el contrast entre el seu desig de normalitat (tenir una vida sexual i afectiva amb el seu marit, ser mare) i la frustració d'aquesta expectativa, perquè Maties és dropo, indolent i no té cap interès sexual per la seva dona. (0,5 punts)
(b) Que aquest conflicte personal es projecta en les relacions de Mila amb tots els altres personatges.
Maties: mancat de voluntat, de dignitat, d'afecte i d'interès sexual per la seva muller, Maties s'allunya progressivament de Mila a mesura que s'acosta i cau sota la influència de l'Ànima.
El pastor: la Mila l'idealitza i, encara que no s'ho confessi, hi projecta indirectament el seu desig; el fa un home de quaranta anys, i per això durant la pujada al Cimalt fantasieja amb una possible agressió sexual; el fantasieig s'esvaneix quan se li revela l'edat veritable (seixanta anys) i, definitivament, quan pren consciència de la fidelitat del pastor a la muller morta.
Baldiret: Baldiret és a l'ermita, juntament, amb el Pastor, durant una bona part de la novel·la. Baldiret representa el fill que la Mila no ha tingut, i amb qui pot vehicular el seu desig maternal.
Arnau (del mas de sant Ponç): Arnau és un home jove i ben plantat, que manifesta el seu desig sexual per Mila (raó per la qual trenca el seu prometatge), i pel qual Mila se sent manifestament atreta. Arnau representa la possibilitat d'una vida afectiva i sexual normal, però el vincle matrimonial n'impedeix la realització.
L'Ànima: en relació amb l'Ànima, Mila és també objecte de desig sexual, en aquest cas evidentment indesitjat; es poden recordar els episodis en què la Mila es descobreix mirada per ell. Amb l'assassinat del pastor i la violació de Mila al final de la novel·la, els desitjos de Mila adopten la forma més negativa, brutal i destructiva possible. (2 punts)
(c) Que és fonamental el prec de Mila al Bram; tot i que el prec no es fa explícit, de la presència de Baldiret es desprèn un prec relatiu a la sexualitat, la fecunditat i la maternitat. Que és també un element simbòlic la imatge de sant Ponç, sobretot en la visió subjectiva i el somni de Mila (especialment, el ventre repulsiu «de dona grossa», o el peu flàccid com la bossa de tabac de Maties). Es valorarà l'esment d'altres elements simbòlics relacionats amb la sexualitat, com ara la falç del pastor i el ganivet o la fura de l'Ànima. (0,5 punts)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar

per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats

10. PAU 2010 · Setembre · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció A)

3) Comenteu aquest fragment de *Solitud*, de Víctor Català (cap. XIV «En la Creu»). Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni en el mateix ordre):

a) la contextualització del fragment en l'argument i el sentit de l'obra;
b) la caracterització dels tres personatges que hi intervenen;
c) la llengua de la novel·la, en especial, la parla del pastor.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

De tant en tant, i mentre menjaven, la Mila, presa de recels, aixecava vivament el cap com per sorprendre de nou l'espieta al cim del tallat de l'Orgue, fins que el pastor li digué:

—Vos escarrasseu pas, dona de Déu; tingueu pas por que hi torni per avui a vora nostre. Anc que seguissin els civils tota la muntanya n'atraparien pas ferum, de la mala besti... Ell sotgi i fa de les seues mentris és pas vist, mes un cop se'l descobri, com si se'l dragués la terra [...] Crenyeu pas per vós, mentris jo visca. Sé pas per què, mes és així; sempre li hai fet més basarda que la creu al dimoni, i ha pas mai gosat a mirar-me de cara amb els seus uis de brúfol... Amb els coniis, amb l'ermita, amb tota cosa s'hi desvergonyirà perquè compti amb la dreta del vostre home, mes amb vós s'hi atrevirà pas, perqué sap pla bé que no l'hi perdonaria!

El pastor deixà anar aquelles paraules en el seguit de la preocupació, mes a la Mila li anaren de dret al cor. Commoguda, amb un nus a la gola, féu solament:

—Pastor..., pastor... —i dues llágrimes grosses, clares, li rodolaren cara avall.

El pastor s'esparpellà amb vivesa, com un tocason sorprès pel dia.

—Com és això, ermitana! Vuiu pas que vos encaganyeu amb aquestes dèries si voleu pas renyir amb mi! —Es posà a riure, esforçant-s'hi—. Feu tanmateix massa cabal de les paraules, vós, i això vingui pas a tombs... De vegades un hom xerra, xerra, sense pensar que seu dones, i després... Vaja, jaquim-ho estar ací i se'n parli pas més, sentiu? Desarem les tovaies i tornarem amunt si vos plau, si no perillaria que ens hi vinguessin a cercar amb un fanal! —I llençant els ossos i desfent el fogó d'un cop de peu, ficà al sarró els fòtils que havia tret per a l'esmorzar, i en un girant d'ulls estigué a punt de marxa.

—M'estima! M'estima! —es declarà resoltament la dona per a ella mateixa—. No ho vol dir, no vol que jo ho sospiti, però m'estima!

L'alumne/a ha de tractar, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en la pregunta. La puntuació quedarà determinada per si:

a) sap situar el fragment en el conjunt de l'obra, no només en relació al seu argument sinó també a la seva interpretació;

b) reflexiona sobre el sentit dels personatges: la Mila, el Pastor i l'Ànima, i

c) a partir del fragment, sap explicar els trets generals de la llengua de Solitud*, i especialment la parla del Pastor.*

Cadascun d'aquests aspectes es valorarà amb 1 punt.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

11. PAU 2010 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1) A partir del text d'Isidor Cònsul sobre *Solitud* i la vostra lectura de la novel·la, expliqueu els personatges del Pastor i l'Ànima considerant especialment el que representen en l'obra, la seva simbologia i com influeixen en l'itinerari vital de la Mila.

"Com a elements de síntesi, el pastor i l'Ànima, forces i símbols contrapuntats de la naturalesa, exerceixen la seva influència, positiva o negativa, sobre cadascun dels components del jove matrimoni d'ermitans. Així, el guiatge del pastor és a la base de la madura determinació final de la Mila, i així mateix l'Ànima és darrere de la cursa de degradació endegada per Matias."
[3 punts]

L'alumne/a ha d'explicar, conjuntament o per separat, els dos aspectes següents: què representen aquests dos personatges en l'obra, i com influencien en el procés d'individualització i coneixement del món de Mila. L'alumne/a ha de demostrar un bon coneixement de la simbologia d'aquests dos personatges en l'obra i que sap relacionar-los amb el procés vital cap a la recerca de la pròpia individualitat de la dona.

Cadascun d'aquests aspectes es valorarà amb un 1'5.

Es pot valorar també la inclusió d'altres punts, a banda dels esmentats, sempre que estigui ben argumentada la incorporació; se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

12. PAU 2010 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

1) A *Solitud* la protagonista es relaciona, de maneres diverses, amb quatre homes: en Matias, en Gaietà, l'Ànima i l'Arnau. Expliqueu quina relació manté amb cadascun d'ells, així com què representen i quin paper tenen en el procés evolutiu de la Mila.
[3 punts]

<
L'alumne/a ha d'explicar què representa cadascun d'aquests personatges per a la Mila, tot posant més èmfasi en les figures del pastor i de l'Ànima pel que tenen de simbòlic; també ha d'explicar quina mena de relació manté amb cadascun d'ells i per què al capdavall és una relació que no pot satisfer a la Mila.

Gaietà, el pastor, representa el Bé, el guia, la saviesa, la llum, el símbol de l'ésser superior... Sintetitza en definitiva tots els valors positius. Per a la Mila és un element protector, un esperit asserenat que esdevé decisiu en el seu procés d'aprenentatge. Amb ell aprendrà a superar les pors, a conèixer la muntanya i a prendre, progressivament, consciència de la seva pròpia individualitat i a ser capaç de prendre la seva primera decisió lliure. El pastor mira la Mila "des de dalt", sense desig, amb una mirada protectora. En un moment de l'obra la Mila malinterpreta la seva relació amb el pastor i se sent atreta per ell, però després de la seva mort s'adonarà del que representava el pastor i també de com ell sempre havia estat fidel a un amor espiritual.

L'Ànima representa el mal, la força destructora, tot allò que s'oposa als valors representats pel pastor: A diferència d'aquest, que es caracteritza pel domini de la paraula, l'Ànima està pràcticament desposseït de parla, es tracta d'un personatge animalitzat, es trobaria – seguint les teories de Nietzsche – en l'estadi més primitiu de l'ésser humà, lligat encara al determinisme cec de la matèria i movent-se per impulsos primaris. Per això mira la Mila "des de baix", amb una mirada que representa el desig més primari, el de la carn i la perpetuació de l'espècie, el sexe destructor . Per això violarà la Mila. La dona en desconfia des del primer dia, tot i que en algun moment voldria que el seu marit la mirés ni que fos amb la mirada de desig de l'Ànima.

En Matias és un ésser abúlic, gandul, feble i covard. Un home insensible i indiferent a la seva dona: l'ha portada, contra la seva voluntat a la muntanya, és incapaç de comunicar-se amb ella, i no mostra desig de cap mena. A diferència dels altres personatges no té cap mena de mirada sobre la Mila, ni protectora, ni de desig; és "una bèstia sense zel". Els sentiments de Mila per ell passaran de la "paciència" inicial, a la "resignació" , al "menyspreu" i a "l'abominació" del final.

L'Arnau és agradable, ben plantat i representa el desig i la potència sexual (és "ferm i gallard com una alzina jove"). S'enamora de la Mila en plena primavera i fins i tot voldria renunciar al seu casament proper. La seva mirada és una mirada franca, d'admiració i desig; la Mila també se sent atreta per ell, però la mirada del pastor s'interposa entre ells dos i finalment la Mila renunciarà a aquesta possibilitat.

L'anàlisi del pastor i de l'Ànima es valorarà amb 1 punt per a cadascun dels personatges; el d'en Matias i l'Arnau amb 0.5, també per a cadascun.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

13. PAU 2010 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3) Comenteu aquest fragment de *Solitud*, de Víctor Català (cap. II <<Fosca>>). Tingueu en compte, en especial, els aspectes següents (no cal tractar-los separadament ni en el mateix ordre):

a) la contextualització del fragment en l'argument de l'obra;

b) la importància d'aquest episodi en la definició de les relacions de la Mila amb personatges, figures, àmbits i situacions rellevants de novel·la;

c) el caràcter premonitori del somni de la Mila

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

I quan [Mila] s'adormí, ja de matinada, tingué un somni turmentós. Somnià que se n'anava de l'ermita per a tornar cap a la seva terra, muntanyes en avall: sols que, com més muntanyes deixava enrera, més n'hi sortien al davant i mai no acabava de passar-les totes. Fins que, camina que caminaràs, vegé una petita resplendor al lluny. <<Gràcies a Déu!>>, pensà ella. <<És el llum de ferro del pastor...>> I seguí baixant, tota animada, Més, en ésser-hi a prop, s'adonà de que aquell pic lluminós, que de cop s'havia tornat doble, no era el llum del pastor, sinó els ulls de Sant Ponç; del Sant Ponç de la capella, que llaurava un olivar, amb una mà a l'arada, l'altra enlaire, amb els dos dits enrampats i arrossegant de costat el peu, aquell gran peu disform, que semblava la bossa de tabac d'en Matias... La Mila, al veure el sant, tractà de fugir, però el sant l'aturà, tirant-li al cap boletes vermelles, que eren

boletes de gallerant; i ella, sentint-se baixar aquelles boletes fins a la boca, va pensar, amb terror, si tindria la closca foradada. Mes no: les boles li passaven pel trenc de la cella, que era obert com una finestreta, i al passar-li li feien un dolor tan viu, que ella demnà per l'amor de Déu al sant que plegués de tirar-n'hi. I aleshores el sant es posà a riure amb unes grans rialles, sacsejant el ventre de dona grossa, i dient-li, amb mofa: —Ermitana, ermitana, ermitana...! —aquell nom que a ella li feia tanta malícia. Al veure allò, la Mila sentí que el cor se li trencava, i es posà a plorar desoladament; mes el pasto, amoixant-la com a una criatura, li eixugava les llàgrimes, fent-li dolçament: —Tingueu pas por... hi posarem esca!

L'alumne/a ha de tractar, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en la pregunta. La puntuació quedarà determinada per si:

a) sap situar el fragment en el conjunt de l'obra com un episodi important de coneixement interioritzat del món nou en què la protagonista s'ha introduït;

b) sap determinar la naturalesa de la relació que la Milà establirà amb el Pastor i amb la imatge de sant Ponç, i el sentit "de tornar cap a la seva terra, muntanyes en avall"

c) sap comprendre el sentit premonitori del somni.

Cadascun d'aquests aspectes es valorarà amb 1 punt.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut del comentari.

14. PAU 2009 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció A)

3) Comenteu aquest fragment de *Solitud*, de Víctor Català (cap. XVII «La nit aquella»). Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los per separat ni en el mateix ordre):

a) la contextualització del fragment en l'argument de l'obra;

b) la caracterització dels dos personatges que hi intervenen;

c) el paper que aquest episodi juga en la novel·la, en el seu desenllaç i, doncs, en l'itinerari vital de la Mila i en el sentit general de la novel·la.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

La Mila tremolava com una fulla. D'un gran esforç pogué fer encara:

—Aneu... aneu's-en de seguida!

Mes ell no es mogué: semblava plantat a terra: allargà tan sols la pota de bugiot en la palma bruna de la qual relluïa una espurna groga.

—Si voleu... eh, que sí?... eh?... —I tirà als peus de la dona una moneda d'or; la moneda rebotà amb un dring sonorós.

La dona, al veure-la, havia reculat fins a la paret com si acabés d'aparèixer-li un monstre. A ell els ulls invisibles li guspirejaven sota les bardisses, com el dia aquell en què despertaren a ella en les feixes dels ametllers.

Veient-la que no deia res:

—En voleu dues?... Vos en donc dues... —murmurà— i una altra moneda caigué i rodolà fins a sota la taula.

—No, no! —xisclà la dona encastada d'esquena a la paret—. Aneu... aneu's-en!

Però ell, en lloc d'anar-se'n, donà un altre pas. Bleixava sorollosament pels narius oberts i tremolava tot com picat per una taràntula.

—Contes, doncs?... Totes?... Les voleu totes? —i, ràpidament, anà tirant monedes i més monedes als peus de la dona.

Aquesta no es movia ni deia res; havia perdut paraula i acció talment com si la caiguda vibrant d'aquella pluja d'or l'hagués encegada. Però, de repent, la mateixa força del terror la desencantà, i sentint que li brollaven ales en els peus, d'una gran revolada esfereïda es llençà cap a la sala fosca.

Sentí distintament el bramul de la fera burlada, i de seguida son glapit furiós que se li abocava al darrera. Perseguida per ell i denunciada pel mateix embat de sa fugida, passà com un llamp per la cambra del campanar, s'engolí per l'escaleta de la capella, esbiaixà aquesta i bo i enmig de les tenebres arribà i tot fins a la portella del reraltar; però de cop, al traspassar-la, quelcom s'entravessà a son pas i la dona, llençant un ahuc penetrant, rodolà d'un capgirell sobre les lloses.

Veié una gran Iluminària i cregué que la vida li mancava: mes, abans de perdre del tot la coneixença, encara sentí caure-li al damunt i enfonsar-se en ses carns la grapa peluda i l'alenada roent de la fera.

Els tres punts corresponents al comentari de contingut es poden assignar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes (a raó d'1 punt per cadascun d'ells), és a dir, si:

a) sap situar el fragment en el conjunt de l'obra com un episodi que és clau per a la interpretació de la novel·la;

b) reflexiona sobre l'evolució de la Mila i el paper de l'Ànima, i

c) sap interpretar l'escena com a pòrtic del desenllaç i la relaciona amb el sentit de la novel·la: l'itinerari vital de la Mila i la seva maduració personal, la lluita entre el Bé i el Mal, i el desengany i la solitud final del personatge.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

15. PAU 2009 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2) Malgrat que *Solitud* va ser publicada per capítols a la revista *Joventut*, es tracta d'una novel·la tancada amb una estructura molt definida. Expliqueu aquesta estructura tot relacionant-la amb el sentit de la novel·la, entesa com el viatge interior de la Mila (descobriment de la seva individualitat), en paral·lel al viatge físic (temps i espai).
[2 punts]

L'alumne/a ha d'explicar de quina manera es relaciona el camí físic de pujada i baixada de la muntanya, amb el d'aprenentatge de la Mila, una dona plena d'incertesa i por a l'inici, segura al final, amb la distribució dels capítols de la novel·la. Com s'estructura cronològicament en dues parts, corresponents a la primavera i la tardor, ambdues marcades per un clímax argumental, i alguns dels paral·lelismes que s'hi observen: Pujada / Davallada, Neteja / Cimalt.
Es pot valorar també la inclusió d'altres punts, a banda dels esmentats, sempre que estigui ben argumentada la seva incorporació. La puntuació, en tot cas, no excedirà mai els 2 punts que val la pregunta.

16. PAU 2009 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

1) A partir del text següent de Jordi Castellanos sobre *Solitud,* reflexioneu sobre el sentit de la novel·la, fonamentat en l'itinerari vital de la Mila a la recerca de la pròpia individualitat, en contacte amb els personatges de la novel·la, i la seva relació amb la temàtica del modernisme.

«Es tracta, en efecte, d'una novel·la tancada que gira entorn d'un viatge iniciàtic, realitzat en un doble pla: l'extern, amb un cicle espacial i temporal d'ascens i descens de la muntanya; i l'intern, que porta al reconeixement de la pròpia individualitat […] El tema de *Solitud*, doncs, és el de tota novel·la modernista: la recerca de la pròpia individualitat i de la possibilitat d'assolir una existència separada i lliure més enllà dels determinants còsmics i socials».
[3 punts]

L'alumne/a ha de desenvolupar les dues qüestions explicitades (a cadascuna de les quals es pot assignar fins a 1,5 punts).

En primer lloc, ha d'explicar a grans trets el procés de la Mila, en què va avançant en el seu coneixement del món, sota el guiatge del pastor : de la Natura, de la bellesa, del comportament dels homes, de l'amor, del desig; en definitiva, del Bé i del Mal. I amb una conclusió: el desengany del món i, per a ella, la solitud. La referència als personatges servirà a l'alumne/a per a marcar els moments clan en aquest procés i què suposa cadascú, per a ella, en aquest procés: el pastor, el Bé, el guia, el «savi»; l'Ànima, el Mal, la destrucció, el vici; en Matias, la mesquinesa i l'abúlia, la manca de personalitat; l'Arnau, el desig eròtic.

En segon lloc, ha de relacionar el sentit de la novel·la amb la temàtica general del modernisme.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

17. PAU 2008 · Setembre · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

Pregunta 1
La pregunta val 3 punts, que es distribueixen segons s'especifica en cada cas. No es tracta que l'alumne/a resolgui la qüestió amb respostes puntuals, sinó que elabori la seva resposta en forma de tema.

18. PAU 2008 · Juny · Sèrie 2 · Exercici 3 (Opció B)

Pregunta 3
El comentari de text es valora amb 5 punts, distribuïts de la següent manera: 3 per a l'avaluació dels continguts, i 2 pels aspectes metodològics del comentari.

–Avaluació dels continguts (3 punts): el comentari de l'alumne/a no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests que no trobi resposta en el desenvolupament de l'alumne no sumarà la puntuació que li correspon. Això no obstant, si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament en l'enunciat, per aquest concepte se li pot assignar fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

–Aspectes metodològics del comentari (2 punts): es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostri l'alumne/a i, en general, els aspectes propis de la redacció.

Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure idees de manera argumentada i no servir-se'n com a pretext). No cal valorar negativament una estructuració de caràcter escolar (localització, determinació del tema, divisió en parts, etc.), però tampoc exigir-la. El que s'ha de valorar negativament és que prescindeixi de comentar pròpiament el text i es limiti a prendre'l com a pretext per a una acumulació innecessària d'idees o teories, encara que no siguin incorrectes si ens referíssim a d'altres fragments de l'obra o a l'obra en general.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: la fluïdesa del llenguatge, l'adequació del vocabulari, la claredat en la redacció i la puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua
De la nota global de l'exercici es pot deduir 1 punt si es detecten errors ortogràfics o gramaticals d'una certa entitat. No es tracta de deduir un determinat valor (0,1; 0,2...) per error, ni de sumar deduccions per la repetició d'un mateix error, sinó que la reducció ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.

Com a pauta, es deduirà un punt si a l'examen hi ha errors greus de manera reiterada: b/v, h, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...). Es deduirà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats errors en l'ús dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt. No es descomptarà puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de poques errades lleus.

Si els errors d'aquest tipus fossin molt greus, o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global pot arribar als 2 punts.

Quan s'apliqui una reducció de nota per aquests motius, s'assenyalarà al capdavall de la graella de puntuació dels exercicis.

Pautes de correcció de la prova

19. PAU 2008 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

Pregunta 2
La pregunta val 2 punts. Es demana una explicació breu de la qüestió que s'hi formula, que és prou concreta. El que es valora, doncs, és l'adequació de la resposta a la pregunta plantejada. No es tracta de desenvolupar un tema general a partir de la qüestió formulada.